

Η φωτογραφία που βοήθησε να οδηγηθεί ο Ναζι εγκληματίας Άντολφ Άιχμαν – ο εμπνευστής και πρωτεργάτης της «Τελικής Λύσης» του Χίτλερ, του Ολοκαυτώματος-στη Δικαιοσύνη αποκαλύφθηκε για πρώτη φορά, μαζί με την ταυτότητα του άντρα που τον παρέδωσε. Η συμμετοχή του Γκέρχαρντ Κλάμερ στο να οδηγηθεί ο Άιχμαν στη Δικαιοσύνη αποκαλύφθηκε μόλις την περασμένη εβδομάδα, 32 χρόνια μετά το θάνατό του, με τη σύμφωνη γνώμη της οικογένειάς του.

Ο επίμονος γεωλόγος

Μία φωτογραφία - που τραβήχτηκε στις αρχές της δεκαετίας του 1950 - δείχνει τον Άντολφ Άιχμαν, που φαίνεται κυκλωμένος με κόκκινο χρώμα, να στέκεται δίπλα στον Γκέρχαρντ Κλάμερ, έναν Γερμανό νεαρό γεωλόγο που εργάστηκε στο πλευρό του διαβόητου Ναζί σε μια αργεντινική κατασκευαστική εταιρεία.

Ο Κλάμερ μετανάστευσε στην Αργεντινή στις αρχές της δεκαετίας του 1950 σε αναζήτηση εργασίας και άρχισε να δουλεύει στην κατασκευαστική εταιρεία Carpi στην επαρχία Τουκουμάν, η οποία βρίσκεται στα βόρεια της χώρας. Λίγο αργότερα ο Άιχμαν εντάχθηκε στην ίδια εταιρεία, αποκαλώντας τον εαυτό του Ρικάρντο Κλέμεντ. Ο Κλάμερ ανακάλυψε κατάπληκτος την πραγματική ταυτότητα του συναδέλφου του και προσπάθησε να ενημερώσει τις Γερμανικές Αρχές. Η εταιρεία στην οποία εργαζόταν, άλλωστε, με αντικείμενο τον σχεδιασμό υδροηλεκτρικών σταθμών, απασχολούσε πολλούς Ναζί, σύμφωνα με το γερμανικό περιοδικό Der Spiegel. Όμως οι Γερμανικές Αρχές αγνόησαν το μήνυμά του, ήταν μάλιστα εκπληκτικό το γεγονός ότι δεν έλαβε ποτέ απάντηση!

Όταν επέστρεψε στην πατρίδα του, το 1959, ο Κλάμερ δεν το άφησε έτσι. Εμπιστεύθηκε σε έναν στενό του φίλο - έναν ιερέα που είχε υπηρετήσει στον γερμανικό στρατό την ταυτότητα του πρώην συναδέλφου του στην Αργεντινή και του έδωσε τη φωτογραφία του με τον Αιχμαν, καθώς και τη διεύθυνση του σπιτιού του στην Αργεντινή. Οι πληροφορίες αυτές διαβιβάστηκαν στη συνέχεια σε έναν επίσκοπο, ο οποίος με τη σειρά του τις διαβίβασε στον Φριτς Μπάουερ.

Φριτς Μπάουερ

Στις αρχές της δεκαετίας του 1930 ο Μπάουερ, που ήταν Γερμανοεβραίος, έγινε, μαζί με τον Κουρτ Σουμάχερ, ένας από τους τοπικούς ηγέτες της οργάνωσης Reichsbanner Schwarz-Rot-Gold που είχαν δημιουργήσει από μέλη τους το Σοσιαλδημοκρατικό Κόμμα, το Κόμμα του Κέντρου και το Γερμανικό Δημοκρατικό Κόμμα το 1924.

Τον Μάιο του 1933 μια απόπειρα οργάνωσης γενικής απεργίας στη Στουτγκάρδη κατά των Ναζί απέτυχε, οι Σουμάχερ και Μπάουερ συνελήφθησαν και κλείστηκαν στο Στρατόπεδο συγκέντρωσης Χόιμπεργκ. Ο περισσότερο διακεκριμένος - και πιο ηλικιωμένος - Σουμάχερ, παλαιμάχος του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου, σφοδρός πολέμιος των Ναζί ως βουλευτής του SPD στο Ράιχσταγκ της περιόδου της Δημοκρατίας της Βαϊμάρης, παρέμεινε έγκλειστος στο στρατόπεδο ως τον Μάιο του 1945 (γεγονός που του προκάλεσε σημαντικές βλάβες στην υγεία του, με συνέπεια να πεθάνει το 1952), ο άσημος τότε και "ασήμαντος" για το καθεστώς των Ναζί Μπάουερ αφέθηκε ελεύθερος. Ως συνέπεια, δεν έγινε ένα από τα θύματα του Ολοκαυτώματος. Λίγο μετά την απελευθέρωσή του απολύθηκε και από τη δημόσια θέση του.

Το 1935 ο Μπάουερ, μετανάστευσε αρχικά στη Δανία και, όταν αυτή καταλήφθηκε από τα στρατεύματα της Ναζιστικής Γερμανίας στη Σουηδία. Εκεί ο Μπάουερ ίδρυσε, σε συνεργασία με τον Βίλλυ Μπραντ, την περιοδική έκδοση Sozialistische Tribüne (= Σοσιαλιστικό Βήμα). Ο Μπάουερ επέστρεψε στη Γερμανία το 1949 και, καθώς δημιουργούνταν το νέο κράτος της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, εισήλθε ξανά σε δημόσια θέση και συγκεκριμένα στον δικαστικό κλάδο. Αρχικά ανέλαβε διευθυντής των τοπικών δικαστηρίων και, αργότερα, κατέλαβε τη θέση που αναλογεί στον Γενικό Εισαγγελέα στο Μπράουνσβαϊγκ. Το 1956 προάχθηκε σε Γενικό Εισαγγελέα του κρατιδίου της Έσσης, με έδρα την Φρανκφούρτη. Στη θέση αυτή παρέμεινε ως τον θάνατό του, το 1968.

Ο Μπάουερ έλαβε ενεργά μέρος στις συνεχείς προσπάθειες να επιτευχθεί δικαιοσύνη και να αποδοθούν αποζημιώσεις (υλικές και ηθικές) στα θύματα του ναζιστικού καθεστώτος. Το 1958 πέτυχε να στοιχειοθετήσει τη συλλογική δίωξη πολλών στελεχών των Ναζί που παρέμεναν ελεύθεροι, παρά το ότι είχαν διαπράξει εγκλήματα. Οι προσπάθειες αυτές κατέληξαν σε διεξαγωγή δίκης, γνωστής ως "Δίκης του Άουσβιτς", της πρώτης που έγινε επί γερμανικού εδάφους με παρόμοιο θέμα. Η δίκη άρχισε το 1963 και ολοκληρώθηκε το 1965.

Το κυνήγι του εγκληματία

Με το τέλος του πολέμου, ο Άιχμαν κατάφερε να διαφύγει από την Ουγγαρία (ρωσική ζώνη) στην Αυστρία, όπου και συνελήφθη από τους Αμερικανούς. Επειδή είχε φροντίσει να πάρει το ψεύτικο όνομα Ότο Έκμαν (Otto Eckmann), οι Αμερικανοί δεν του έδωσαν ιδιαίτερη σημασία. Κλείσθηκε σε στρατόπεδο αιχμαλώτων, όχι όμως υψηλής ασφαλείας και έτσι κατάφερε να δραπετεύσει. Στη συνέχεια κρύφτηκε επί τρία ολόκληρα χρόνια στη Γερμανία.

Ο ρόλος του ως ηγετική φυσιογνωμία του Ολοκαυτώματος αποκαλύφθηκε στη Δίκη της Νυρεμβέργης μέσω των μαρτυριών αλλά και όσων εγγράφων διασώθηκαν. Τα ίχνη του, όμως, είχαν χαθεί. Οι Ισραηλινοί δεν ήταν, παρόλ' αυτά, διατεθειμένοι να αφήσουν ατιμώρητους όσους ήταν υπεύθυνοι για το θάνατο έξι εκατομμυρίων ομοφύλων τους. Δημιούργησαν το ειδικό "σώμα" των Εκδικητών (εβρ. Nokmim), όπως αποκαλείται. Αυτό είχε ως στόχο τον εντοπισμό εγκληματιών πολέμου που είτε είχαν διαφύγει τη σύλληψη, από αμέλεια των δυνάμεων κατοχής της Γερμανίας ή έλλειψη τεκμηρίων, είτε είχαν αλλάξει ταυτότητα και κρύβονταν, όπως ο Άιχμαν. Σημαντικό ρόλο σε αυτό έπαιζε ο μεγαλύτερος, ίσως, διώκτης των φυγάδων Ναζιστών, Σίμον Βίζενταλ (Simon Wiesenthal), Εβραίος γεννημένος στο Λιντς.

Ο Άιχμαν κατάφερε, το 1950, με τη βοήθεια της Διεθνούς Επιτροπής του Ερυθρού Σταυρού, να προμηθευτεί ένα Ιταλικό διαβατήριο στο όνομα Ρικάρντο Κλέμεντ (Riccardo Clement), γεννημένου στο Μπολτσάνο (Bolzano) της Ιταλίας, στο οποίο εμφανιζόταν χωρίς υπηκοότητα. Την ίδια χρονιά του χορηγήθηκε βίζα, πάλι με τη μεσολάβηση του Ερυθρού Σταυρού, για να μεταβεί στην Αργεντινή. Αρχικά εγκαταστάθηκε σε ένα προάστιο του Μπουένος Άιρες, όπου άνοιξε ένα καθαριστήριο ρούχων. Το κατάστημα χρεοκόπησε λίγο αργότερα και ο Άιχμαν μετακινήθηκε στην πόλη Τουκουμάν (Tucuman), περίπου 800 χλμ. βορειότερα, εκεί όπου και τον αναγνώρισε ο Κλάμερ. Το 1952 κάλεσε τη σύζυγο και τα παιδιά τους να μεταβούν κοντά του, όπως και έγινε. Το 1953, όμως, η εταιρεία για την οποία εργαζόταν χρεοκόπησε και η οικογένεια μετακινήθηκε ξανά στο Μπουένος Άιρες.

Ο Αιχμαν προσελήφθη ως υπάλληλος της τοπικής αντιπροσωπείας της Μερτσέντες - Μπεντς (Mercedes-Benz) και συνέχισε να ζει στην Αργεντινή. Ο Αιχμαν ήταν ευρέως γνωστό ότι διέφυγε στην Αργεντινή, αλλά ο Μπάουερ ήταν ο μόνος Γερμανός Εισαγγελέας που είχε σκοπό να τον οδηγήσει στη Δικαιοσύνη. Ο Μπάουερ είχε λάβει στο παρελθόν πληροφορίες για τον Αιχμαν από έναν μισό Εβραίο, τον Λόταρ Χέρμαν, ο οποίος είχε μετακομίσει από τη Γερμανία στην Αργεντινή. Η κόρη του είχε βγει ραντεβού με τον γιο του Αιχμαν, ο οποίος καυχιόταν για την πραγματική ταυτότητα του πατέρα του. Αυτές οι πληροφορίες πυροδότησαν μια προσπάθεια το 1957 από την ισραηλινή υπηρεσία πληροφοριών Μοσάντ να εντοπίσει τον Αιχμαν. Δεν κατάφεραν όμως να τον εντοπίσουν και επέστρεψαν με άδεια χέρια. Ο Μπάουερ ταξίδεψε στο Ισραήλ για να συναντηθεί με τον επικεφαλής της Μοσάντ Ίσερ Χαρέλ για να του διαβιβάσει αυτοπροσώπως τις πληροφορίες του Κλάμερ και να του δείξει την φωτογραφία.

Ομάδα οκτώ ατόμων από πράκτορες της Μοσάντ έφτασαν στη συνέχεια στο Μπουένος Άιρες ένα μήνα πριν από τη σύλληψη του Αιχμαν με πλαστά διαβατήρια. Ο Αιχμαν είχε μετακομίσει από τη διεύθυνση που τους είχε δώσει ο Κλάμερ, αλλά οι πράκτορες της Μοσάντ μπόρεσαν να τον εντοπίσουν από αυτήν. Δεν είχαν, όμως, αρκετά στοιχεία για να πεισθούν για την πραγματική ταυτότητά του. Την απόδειξη τους την έδωσε στο πιάτο ο ίδιος ο Αιχμαν, όταν στις 11 Μαΐου 1960 πήγε να γιορτάσει την αργυρή επέτειο του γάμου του με τη σύζυγό του, με την οποία υποτίθεται ότι είχαν παντρευτεί στην Αργεντινή μόλις πριν μερικά χρόνια. Οι Ισραηλινοί, έχοντας την επιβεβαίωση που ζητούσαν, δεν δίστασαν: Ο σχεδιασμός σε συνεργασία με τους «Εκδικητές» ήταν να τον απαγάγουν από ένα λεωφορείο, με το οποίο πήγαινε τακτικά στη δουλειά του. Το σχέδιό τους παρά λίγο να ναυαγήσει όταν ο Αιχμαν δεν πήρε εκείνο το λεωφορείο, αλλά οι πράκτορες της Μοσάντ στάθηκαν τυχεροί, όταν τον εντόπισαν να κατεβαίνει από άλλο λεωφορείο 30 λεπτά αργότερα και τον συνέλαβαν.

Τον κράτησαν αιχμάλωτο για εννέα ημέρες, αλλάζοντας συνέχεια «ασφαλή κρησφύγετα» μέχρι να βρουν την κατάλληλη ευκαιρία να τον φυγαδεύσουν χωρίς να γίνουν αντιληπτοί από τις αρχές της Αργεντινής. Η οικογένειά του τον αναζητούσε, τηλεφωνώντας σε νοσοκομεία και κλινικές, απέφυγε όμως, να ειδοποιήσει την Αστυνομία. Μόλις δόθηκε η ευκαιρία, οι πράκτορες σε συνεργασία με έναν Ισραηλινό γιατρό τον νάρκωσαν, τον έντυσαν με στολή αεροσυνοδού, τον επιβίβασαν σε εμπορικό αεροπλάνο της EL AL και τον μετέφεραν στο Ισραήλ.

Στις 23 Μαΐου 1960 ο Ισραηλινός πρωθυπουργός Νταβίντ Μπεν Γκουριόν ανακοίνωσε στην Κνεσέτ (Ισραηλινό Κοινοβούλιο) τη σύλληψη ενός από τους πρωτεργάτες του Ολοκαυτώματος με αυτή τη σύντομη δήλωση: "Οφείλω να ενημερώσω την Κνεσέτ ότι προ

ολίγου καιρού ένας από τους μεγαλύτερους ναζί εγκληματίες πολέμου, ο Άντολφ Άιχμαν, ο οποίος ήταν υπεύθυνος από κοινού με τη ναζιστική ηγεσία για την "Τελική Λύση", εντοπίστηκε από τις ισραηλινές μυστικές υπηρεσίες και κρατείται στο Ισραήλ, όπου και θα δικάσθει".

Η Αργεντινή διαμαρτυρήθηκε για την απαγωγή του Άιχμαν και, ύστερα από άκαρπες διαπραγματεύσεις με το Ισραήλ, ζήτησε σύγκληση του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ διότι, όπως υποστήριζε, "παραβιάστηκαν τα κυριαρχικά δικαιώματα του κράτους της Αργεντινής" και το Ισραήλ είχε παραβιάσει τον Χάρτη του ΟΗΕ. Στη διαμάχη που ακολούθησε η εκπρόσωπος του Ισραήλ Γκόλντα Μείρ (μετέπειτα πρωθυπουργός) υποστήριξε ότι πράγματι έγινε παραβίαση κυριαρχικών δικαιωμάτων του Κράτους, όπως ισχυριζόταν η Αργεντινή, αυτή, όμως, δεν είχε διαπραχθεί από το κράτος του Ισραήλ, αλλά από Ισραηλινούς απλούς πολίτες (εννοώντας τους Εκδικητές)...

Ο Άιχμαν πέρασε εννέα μήνες στη φυλακή και στη συνέχεια δικάστηκε από τριμελές δικαστήριο. Η δίκη, η οποία απασχόλησε ολόκληρη τη διεθνή κοινή γνώμη, άρχισε στις 11 Απριλίου 1961. Ο κατηγορούμενος βρισκόταν εγκλειστος σε ειδικά κατασκευασμένο γυάλινο αλεξίσφαιρο κλωβό. Εκπληκτικά ήταν, για την εποχή εκείνη, και τα μέτρα ασφάλειας, επειδή αφενός πολλοί εξαγριωμένοι Ισραηλινοί ήθελαν να σκοτώσουν τον κατηγορούμενο, αφετέρου άλλοι πρώην Ναζί, με πρωτοστάτη τον Ότο Σκορτσένυ, ήθελαν επίσης να σκοτώσουν τον Άιχμαν, για να μην προβεί σε αποκαλύψεις. Η κατηγορία αφορούσε δεκαπέντε αδικήματα, ανάμεσα στα οποία εγκλήματα κατά της Ανθρωπότητας, εγκλήματα πολέμου, γενοκτονία, εγκλήματα κατά των Εβραίων και συμμετοχή σε εκτός νόμου οργάνωση (τους SS).

Ο Άιχμαν καταδικάστηκε για όλες τις κατηγορίες. Στις 31 Μαΐου 1962 εκτελέστηκε στις φυλακές της πόλης Ράμλα με απαγχονισμό. Η σορός του αποτεφρώθηκε και οι στάχτες της διασκορπίστηκαν στα διεθνή ύδατα της Μεσογείου "για να αποτραπεί η κατασκευή οποιουδήποτε μνημείου θα μπορούσε να θυμίζει τον αρχιτέκτονα του Ολοκαυτώματος".

Ο Μπάουερ είχε υποσχεθεί στον Κλάμερ ότι δεν θα αποκαλύψει ποτέ από πού προήλθε η πληροφορία που οδήγησε στη σύλληψη του Άιχμαν και κράτησε την υπόσχεσή του. Το όνομα του Γκέρχαρντ Κλάμερ αναφέρθηκε για πρώτη φορά από άρθρο της γερμανικής εφημερίδας Sueddeutsche Zeitung, που δημοσιεύτηκε την περασμένη Παρασκευή, μαζί με την φωτογραφία από την Αργεντινή του 1950, εξηγώντας τελικά τον ρόλο του στην ιστορική σύλληψη.

ΠΗΓΗ: [ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ, 4.9.2021](#)